

EEN ZILVEREN - AUTEURSJUBILEUM

Door A. L. v. HULZEN

W. G. VAN DE HULST IS NU VIJF-EN-TWINTIG jaren kinderschrijver. Het is wel een voorrecht, dat iemand zoo'n langen tijd door zijn pennewerk voor velen een zegen mag zijn.

En na deze kwart-eeuw vragen we onwillekeurig naar de waarde van dit werk. Het is nog niet zoo eenvoudig, deze waarde te benaderen.

Want — we kunnen wel in 't algemeen zeggen, dat jong en oud Van de Hulst graag lezen, dat deze schrijver de levensvreugde in tal van gezinnen verhoogd heeft, dat men geniet van zijn levensbeeldingen, dat de aandacht geboeid wordt door zijn geheel eenige vertelwijze, — en dat is al heel veel, — maar we zijn met dit alles toch nog maar aan de oppervlakte. We kunnen pas de beteekenis van een boek verstaan, als we tot het wezen er van doordringen. En dit raakt onmiddellijk het wezen van het woord, van de kunst.

Van de Hulst is de auteur van het beeldende boek. Hij is tevens — misschien wel daardoor — een scherp criticus, al heeft hij weinig critieken geschreven. Hij bezit een buitengewone opmerkingsgave, neemt heel fijn de dingen waar, kijkt er doorheen, waardoor hij allerlei lectuur snel kan taxieren. Maar vóór alles is hij romanschrijver; verteller. Hij heeft den kinderroman door zijn kristalzuiver aanvoelen van het leven en de levensverschijnselen in onze literatuur op hooger plan

gebracht. In wezen is zoo'n kinderboek hetzelfde als de roman voor ouderen behoort te zijn. Wie dacht daar eigenlijk vroeger aan, dat een boekje voor kleine jongens en meisjes tot de kunstwerken kan behooren!

Moèt behooren! zou Van de Hulst me in de rede vallen. En zoo is het ook.

De meest simpele vertelling moet aan dezelfde eischen voldoen als het breed uitgebouwde verhaal met zijn verwickelingen. Gevoel en verbeelding zijn de twee factoren, die de romantiek scheppen, maar dit geldt ook het kinderboek.

Nu heeft het woord altijd een dienende taak: in een preek, in een gesprek, in poëzie, in een verhandeling, in een roman. Dit hebben ernstige menschen altijd gevoeld. Huygens zegt in een zijner meest bekende gedichten, dat woorden gewogen, niet geteld moeten worden. „Want kunnen hoeft zijn tijd, zijn stae, zijn overslagh.”

Het woord is het fijne étui, waarin de gedachte past. Vorm en inhoud zijn één. Zoo verstond het Geel, de hervormer van ons proza in de eerste helft der negentiende eeuw; zoo begrepen het de tachtigers; en elk literair werk heeft aan dezen eisch voldaan.

Taalstumperds zijn altijd bang, dat ze onvolledig zijn en daarom worden ze breedsprakig. De rijkdom zit in de soberheid. Wat den inhoud betreft. Van de Hulst heeft aan een paar eenvoudige gegevens genoeg. Hij teekent met enkele lijnen het beeld, dat hij innerlijk zag, voor u uit. Daarom heeft ook het kleine kind houvast aan zijn verhaal.

En dan — hij pronkt niet met het woord en tuigt het niet op. Het rammelt niet in zijn werk. Hij heeft een afkeer van taallawaai, dat het gehoor kwetst als ketelmuziek; dat het geheim mist van..... het geheim; dat zoo ontstellend duidelijk is in zijn hopeloze verarring.

Het woord, dat wezenlijk dient, maakt stil. Omdat het ontroert. De ontroering deed het ontstaan; die ligt er achter. „De bewogenheid,” zooals Van de Hulst het noemt.

Dan wordt de aandacht van den lezer geboeid. Het dienende woord scheidt het contact.

Het is als het tinkelen van een carillon uit den toren van een dorpskerkje in stillen avond. Als het zoete gefluit van een eenzame merel in een beuk, wanneer de ondergaande zon de takken vergoudt.

Wij luisteren — wij genieten — wij beleven de schoonheid.

Wanneer ik nu den jubilaris noem den auteur van het dienende woord, dan heb ik daarmee eigenlijk alles gezegd. Alles, wat er verder van hem kan gezegd worden, is in deze karakteristiek besloten. Het gaat in het boek, dat innerlijke waarde heeft, om de waarheid. En bij de uitbeelding van het leven moet het de waarheid zijn, die in de werkelijkheid treft.

Personen en gebeurtenissen zijn de spiegels, waarin de diepe waarheden van het leven weerkaatsen. Zij dragen het wezenlijke, het eeuwige, het universele. Niet in de dingen zelf, maar in de sfeer om de dingen en er achter, daarin is het leven. Zoo ongeveer heeft Van de Hulst eens geschreven. In een roman moet de lezer zichzelf vinden. In het kinderboek moet het kind zichzelf vinden. Ik heb dit weleens zóó gezegd: in iemand, die een boek leest, waarin de waarheid geopenbaard is, ontstaat nog een ander boek. Zoo komt het, dat we, wat we lezen, nooit terug kunnen geven zonder meer; het is door ons heengegaan; het is in ons zieleven verwerkt.

En bij een auteur is het zóó: hij teekent het leven en zichzelf er bij. Hij bootst niet na. Het gaat hem als den schilder, die alleen kan schilderen wanneer hij veel van wat hij gezien heeft, mag weglaten. Daardoor wordt zijn werk persoonlijk werk. En wie zoo'n kunstwerk verstaat, ziet meer dan het geeft. En zoo bouwt de lezer mee het boek op: het boek, waarvoor de auteur hem de bouwstof levert en de compositie.

Bij Van de Hulst is dit al heel duidelijk. De puntjes, de gedachtenstreepjes, de witte plekjes — de pauzen — ze maken, dat de kleine lezer meeleeft in de vertelling.

Het is de liefde tot de waarheid, die dezen auteur met eerbied vervult tegenover de stof. Wie dit niet heeft opgemerkt, beoordeelt zijn werk verkeerd. Die kan hoogstens den verteltrant bewonderen of de vondst gelukkig vinden en zeggen: hoe is het mogelijk, dat iemand met zoo weinig elementen een verhaal bouwt.

Maar is dan hiermee aan den buitenkant.

Als het nu zóó is, dat een auteur zichzelf geeft in zijn werk, dan schrijft een Christen-auteur een Christelijk boek. Het is jammer, dat voor veel menschen een boek alleen maar Christelijk is, als het een aantal teksten of vrome versjes bevat. En als aan 't slot met een regeltje of wat op „het eene noodige” is geweest.. Als een opzettelijk ingelascht of aangehaakt toepassinkje aanwezig is. Het is jammer, dat men nog niet inziet, dat een boek dan Christelijk is, wanneer het gedrenkt is met de Christelijke gedachte. Het zout moet ook hier de spijze doortrekken. Het Christelijke hoeft er niet dik op te liggen. De Christen-auteur staat kritisch tegenover de zonde en dit voelt men aan, zonder dat een miniatuur-preekje dit met zooveel woorden zegt. Want het gevaar is niet denkbeeldig, dat de waarheid geschaad wordt door die opzettelijkheid.

Er wordt zoo licht met woorden gespeeld. Er kan zoo licht in een verhaal gewrongen worden, wat het verhaal zelf moet zeggen. Geestelijke waarheden moeten niet gehanteerd worden als materiaal.

Het godsdienstig element moet essentieel in het boek aanwezig zijn. Soms moet een arm leven geteekend worden, dat arm is, omdat het God niet kent. Dan moet die armoe uit het leven zelf blijken. In de sfeer van het verhaal moet de Christelijke gedachte bloeien. Ik ben niet tegen een bekeeringsgeschiedenis, zelfs niet tegen een kinderboek, dat haar verhaalt. Mits ze door de waarheid gedragen wordt en op haar beurt deze uitdraagt.

Nu kan ik er inkomen, dat men aan kinderen, die opgroeien in een omgeving, waar de Bijbel een ongekend boek is, die geen Christelijk onderwijs ontvangen, bij bepaalde gelegenheden bij voorkeur een boekje geeft, dat met duidelijke woorden het Evangelie brengt. Waarin de rijkdom van dat Evangelie in de levensbeelding is uitgestald. Als men maar niet een ander boek, waarin niet met zooveel woorden de heilswaarden worden genoemd, daarom oppervlakkig, misschien wel onchristelijk noemt. Een boek b.v., waaruit de groote waarheid spreekt, dat de liefde redt en dat door een Christen-schrijver is gedacht, is in zijn wezen een Christelijk boek.

Het is dezelfde auteur, die in zijn kinderbijbels met eerbiedigen schroom tot de heilige historie is genaderd en die deze tot de kinderziel tracht te brengen en die in een verhaal, dat een kinderleven teekent, deugd en kwaad zuiver belicht, zonder een bepaald dogma opzettelijk te noemen.

En dat kán juist, omdat de waarheid van het boek den schrijver zwaar weegt. Het is hier niet het verzwijgen van wat genoemd moet worden, maar het teekenen van de leegte in een leven, waarin dat niet genoemd kan worden. En het is deze eerlijkheid, die de waarheid in zoo'n leven belicht en het boek tot echte, zuivere lectuur maakt.

„Rosemarijntje” is even waar als „Gerdientje.” En het kind voelt dit. Voelt de oppervlakkigheid in een leven en..... haar tegenstelling.

Jeugdige
hulp bij
het
ploegen